

	2.2. Умови праці та відпочинку	2.2.1. Питома вага сертифікованих робочих місць 2.2.2. Питома вага витрат на розвиток соціальної інфраструктури підприємства 2.2.3. Інші
	2.3. Розвиток персоналу	2.3.1. Питома вага витрат на освітні програми персоналу 2.2.2. Питома вага витрат на розвиток професійної майстерності працівників 2.3.3. Інші
3. Соціальна відповідальність перед зовнішнім середовищем	3.1. Задоволення потреб споживачів	3.1.1. Рівень задоволення потреб споживачів 3.1.2. Якість продукції 3.1.3. Інші
	3.2. Стратегічний розвиток регіону та суспільства	3.2.1. Питома вага інвестицій у якість життя населення 3.2.2. Питома вага витрат на розвиток соціальної інфраструктури у регіоні 3.2.3. Інші
	3.3. Партнерські стосунки та поведінка на товарному ринку	3.3.1. Динамічна оцінка етичної поведінки підприємства на ринку 3.3.2. Динамічна оцінка партнерських стосунків із постачальниками та дистриб'юторами 3.3.3. Інші

До принципів формуванні системи планових індикаторів доцільно віднести:

- використання мінімальної кількості індикаторів;
- врахування фінансових і нефінансових індикаторів;
- забезпечення можливості прогнозування зміни індикаторів та формування динамічної оцінки
- цілісність врахування всіх чинників впливу на соціальний розвиток підприємства.

Подальші дослідження мають охоплювати проблеми розроблення методів розрахунку конкретних одиничних показників, а також індикаторів соціального розвитку підприємства.

Література: **1.** Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Котлер Ф., Лі Н. ; пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с. **2.** Петрос О.М. Соціальний діалог як інструмент формування соціальної політики: [монографія]/ О.М. Петрос. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 152с.

РОЛЬ І МІСЦЕ ФУНКЦІЙ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМНО-ОРІЄНТОВАНОМУ УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Ясінська А.І., Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Швидкі зміни у зовнішньому ринковому середовищі та активізація конкурентного середовища вимагають створення нових систем управління вітчизняними підприємствами. Задля досягнення стратегічних і тактичних завдань розвитку підприємства, а також для забезпечення ефективності процесу управління на ринку, потрібно забезпечити його спрямованість на оптимальну роботу структурних підрозділів та сформувати певну систему управління. Процес управління господарською діяльністю підприємства є складним, тому використання саме системно-орієнтованого підходу до управління дасть змогу адаптувати підприємство до змін зовнішнього середовища та уникнути конфліктних ситуацій і вирішити проблеми підвищення ефективності діяльності оптимальним чином. Системно-орієнтоване управління підприємством передбачає вивчення кожного елемента системи, його взаємозв'язків з іншими елементами, виявлення специфічних властивостей та оптимального режиму функціонування. В певних випадках системно-орієнтований підхід може доповнюватися елементами ситуаційного та

процесного підходів. Таке поєднання в управлінні дає можливість сформувати певну систему управління одного з найскладніших його об'єктів - витратами.

Формування і реалізація певних видів управлінської діяльності на підприємстві, які беруть участь у всіх управлінських процесах (управління об'єктами, суб'єктами, процесами, елементами, видами діяльності) на всіх рівнях управління відображають функціональний підхід. Реалізація функціонального підходу до управління витратами забезпечує взаємопов'язаний комплекс робіт, що формують і впливають на процес виникнення та поведінку витрат при здійсненні господарської діяльності підприємства і спрямовані на досягнення оптимального рівня витрат в усіх підсистемах підприємства за виконання в них будь-яких робіт.

Аналіз публікацій науковців [1; 2; 3; 5] засвідчує, що у їхніх дослідженнях немає єдиної думки щодо виокремлення основних функцій управління витратами, і переважна більшість з них відносить до функцій управління витратами загальні функції: планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання. Але варто зазначити, що в процесі управління певними об'єктами, елементами, підсистемами виробничо-господарської діяльності підприємства загальні функції набувають відповідного змісту тоді, коли вони беруть участь у реалізації конкретних функцій. Тому, системно-орієнтоване управління витратами передбачає виконання як загальних і конкретних функцій управління, так і специфічних, що притаманні управлінню витратами: облік витрат, калькулювання витрат, аналізування та нормування витрат. На рис. 1 наведено предметну область управління та місце в ній функцій притаманних управлінню витратами підприємства [5].

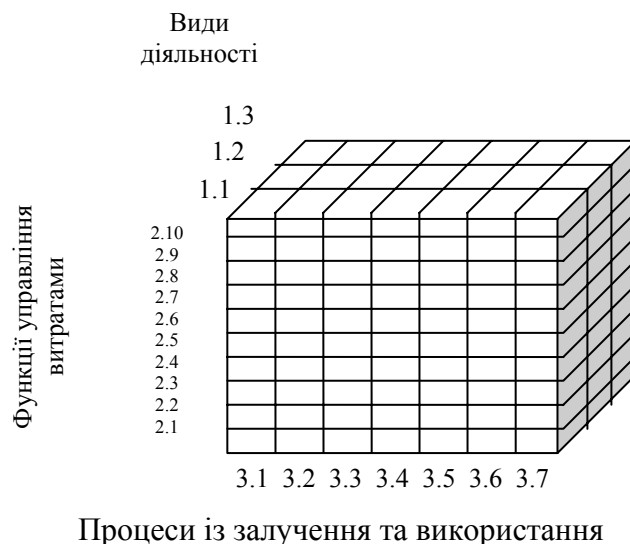

Рис. 1. Графічне зображення предметної області управління витратами підприємства

В межах видів діяльності доцільно виділяти управління витратами: 1.1 – операційної діяльності; 1.2 – інвестиційної діяльності; 1.3 – фінансової діяльності.

До основних функцій управління витратами можна віднести: 2.1 – планування; 2.2 – організування; 2.3 – мотивування; 2.4 – контролювання; 2.5 – регулювання; 2.6 – прогнозування; 2.7 – аналізування; 2.8 – калькулювання та нормування; 2.9 – облік; 2.10 – координування.

Витрати виникають в процесі залучення та використання ресурсів, зокрема в таких: 3.1. Процес залучення та використання фінансових ресурсів; 3.2. Процес залучення та використання матеріальних ресурсів; 3.3. Процес залучення та використання трудових ресурсів; 3.4. Процес залучення та використання інформаційних ресурсів; 3.5. Процес залучення та використання технологій та основних засобів; 3.6. Процес залучення та використання науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (новацій); 3.7. Процес залучення та використання інших ресурсів. Таким чином, реалізація всіх функцій управління витратами в межах елементів системи становить процес взаємодії керуючої підсистеми (суб'єкт управління) та керованої підсистеми (об'єкт управління). Обидві підсистеми взаємодіють між собою і становлять єдину систему управління діяльністю підприємства. Керуюча підсистема (суб'єкт управління), шляхом обраних

методів та інструментів, необхідних для реалізації поставленої мети, здійснює вплив на керовану підсистему (об'єкт управління), яким є виробничий процес підприємства.

Підприємство не може ефективно розвиватись через постійні спроби поліпшити виробничі чи інші характеристики одного його структурного підрозділу за рахунок інших підрозділів. Тому, завданням системно-орієнтованого управління витратами є вибір раціонального варіанта рішення на рівні підприємства загалом з декількох можливих альтернатив, що повинні забезпечити, насамперед, оптимізацію витрат підприємства загалом. Прийняття управлінських рішень впливає на величину фінансового результату підприємства, і тому завершальним етапом є оцінка прийнятого рішення на відповідність завданням. Якщо результат оцінки свідчить, що реалізація певних рішень і заходів є недоцільною та не вигідною, виникає потреба вибору іншого рішення, що забезпечить вигоду та досягнення завдань діяльності й розвитку підприємства на ринку. Варто зазначити, що завдання управління господарською діяльністю поділяють на: стратегічні (вихід на нові ринки збуту, розробка та виробництво нової продукції, забезпечення конкурентоспроможності продукції тощо); тактичні (підвищення продуктивності праці, підвищення якості продукції, стабілізація фінансового стану, раціональне використання ресурсів тощо). Взаємозв'язок цих двох рівнів завдань полягає у тому, що зміни на одному з них спричиняють зміни на іншому, і суттєво можуть впливати на фінансові результати підприємства, його фінансову стійкість та темпи економічного зростання.

Оскільки витрати є одним з найважливіших і найскладніших об'єктів в системі управління господарською діяльністю, що зумовлено великою кількістю видів витрат, впливу різних чинників на витрати та характером реагування на вплив цих чинників, то система управління витратами є також складною. Окрім цього, обираючи методи планування, контролю й аналізу витрат підприємства потрібно також враховувати тип виробництва, що визначає виробничу структуру підприємства, суттєво впливає не тільки на особливості організації виробництва, але й на техніко-економічний рівень та рівень витрат.

Література: 1. Великий Ю.М. Управління витратами підприємства: монографія / Ю.М. Великий, В.В. Прохорова, Н.В. Сабліна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 192 с. 2. Давидович І.Є. Управління витратами: навч. посіб. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 228 с. 3. Панасюк В.М. Витрати виробництва: управлінський аспект: монографія / В.М. Панасюк – Тернопіль: Астон, 2005. – 228 с. 4. Партин Г.О., Ясінська А.І. Системно-орієнтоване управління витратами промислового підприємства: монографія / Г.О. Партин, А.І. Ясінська. – Л.: ЗУКЦ, ПП НВФ «Біарп», 2011. – 200 с. 5. Турило А.М. Управління витратами підприємства / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.